

Innst. O. nr. 34

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra næringskomiteen

Ot.prp. nr. 76 (2001-2002)

Innstilling fra næringskomiteen om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (strukturfond for kapasitetstilpasning av fiskeflåten)

Til Odelstinget

1. PROPOSISJONENS HOVEDINNHOLD

Regjeringen foreslår i proposisjonen å tilføye en ny § 9 b i lov av 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. Bestemmelsen skal gi hjemmel for innkreving av en avgift av fangstverdien, til et strukturfond for kapasitetstilpasning av fiskeflåten. Midlene i et slikt fond skal nyttes til tilskudd ved condemnering av fiskefartøy. Tildeling av tilskudd vil skje på grunnlag av prioriteringer mellom ulike fartøygrupper og på nærmere vilkår, fastsatt av Fiskeridepartementet bl.a. etter drøftelser med Norges Fiskarlag.

I havfiskeflåten ble det særlig fra 1980-tallet innført virkemidler for å redusere kapasiteten gjennom condemneringsordninger i fiskeristøtteavtalene. Dette bygget opp under lønnsomhetseffekten av de adgangsbegrensningene som allerede var innført, og har blitt fulgt opp ved innføring av ulike sammenslåings- og strukturordninger, særlig enhetskvoteordninger. Dette har bidratt til bedre kapasitetstilpasning og god lønnsomhet for store deler av denne flåten, de siste årene særlig innenfor pelagisk sektor.

Etablering av et strukturfond skal sikre stabil tilgang på midler til condemnering, og dermed legge til rette for en nødvendig strukturering også i kystflåten. Fondet foreslås finansiert ved innkreving av en avgift på førstehåndsomsetning av fangst. Ytterligere adgangsbegrensninger, videreutvikling av kvoteordningene, en stabil ressursfordeling og etablering av et strukturfond der formålet er å kjøpe ut kapasitet, vil

samlet sett kunne bidra til større forutsigbarhet, økt lønnsomhet og sikre arbeidsplasser i kystflåten.

Departementet mener at man med dette vil oppfylle merknaden fra næringskomiteens flertall i Innst. O. nr. 73 (2000-2001), hvor flertallet i komiteen fremholdt at "det må leggjast til rette for ordninger som sikrer ei berekraftig og kostnadseffektiv utnytting av alle fiskeressursane, og som bidrar til å auke verdiskapinga og lønsemda i næringa".

2. BAKGRUNN FOR SAKEN

I vedtak 4. mai 1999 ba Stortinget om at det ble foretatt en utredning om hvorvidt enhetskvoteordninger kunne iverksettes for fartøy under 28 m. Fiskeridepartementet skisserte derfor i budsjettproposisjonen for 2000 ulike strukturvirkemidler overfor kystflåten. Dette har senere blitt fulgt opp ved fortsatt bruk av statlig finansierte condemneringsordninger, det har blitt fulgt opp i arbeidet med utviklingen av reguleringssystemet, både av offentlige myndigheter og ved forslag fra organisasjonene i næringen, og det har blitt arbeidet for å utvikle spesielle kvoteordninger for kystflåten etter at saltvannsfiske-loven § 5a nå gir hjemmel for slike ordninger også for fartøy under 28 m.

Ulike strukturvirkemidler må sees i sammenheng for å realisere de fiskeripolitiske målsettingene, herunder hvordan de alminnelige reguleringstiltakene innvirker på strukturen i fiskeflåten. Arbeid med spesielle kvoteordninger, forslag om lukking av flere fiskerier for flere fartøygrupper og forslag om deling av grupper som hittil har vært samregulerte, må derfor sees i sammenheng med condemneringsordninger. Enhetskvoteordningene innenfor havfiskeflåten er privatfinansierte struktur- og condemneringsordninger som kan gi god effekt i grupper men få enheter. For kystflåten kan dette stille seg annerledes, også i

de adgangsbegrensede gruppene. Et flertall av disse består av et såvidt stort antall fartøy, at det over en periode vil være grunn til å supplere både spesielle kvoteordninger og statlige kondemneringsordninger med ytterligere tiltak.

Forslaget om et strukturfond har også vært fremmet fra næringen. Landsmøtet i Norges Fiskarlag vedtok 14. oktober 2001 et forslag om å etablere et slikt strukturfond til kondemnering i fiskeflåten, som et tiltak for kapasitetstilpasning. Landsmøtet gikk inn for at næringen etablerer et slikt fond gjennom avgiftstrekk på flåteleddet, under forutsetning av at myndighetene stiller til disposisjon et minst like stort årlig beløp som det fiskerne selv genererer. Forslaget om et slikt strukturfond ble videre behandlet under forhandlingene om fiskeriatvaten for 2002.

3. DEPARTEMENTETS HØRINGSNOTAT

Departementet sendte den 21. desember 2001 på høring et notat med forslag til innføring av strukturavgift i fiskeflåten, til finansiering av et strukturfond for kondemnering av fiskefartøy. Hovedtrekkene i høringsnotatet var som følger:

Midler tatt inn gjennom en strukturavgift skal øremerkes til strukturfondet, og vil komme i tillegg til midler til strukturtiltak i fiskeflåten som måtte bli avsatt over Fiskeriatvaten eller over statsbudsjettet forøvrig.

Formålet med strukturfondet er å bidra til en fiskeflåte som er tilpasset i forhold til ressursgrunnlaget, og dermed skape grunnlag for lønnsomme enheter i flåten. Fondets virkemiddel vil være å kjøpe ut fiskefartøy, og slik redusere antall deltakerberettigede i ulike fartøygrupper.

Næringen bør ha betydelig innflytelse over disponeringen av midlene. Dette er i tråd med intensjonen i protokollen til Fiskeriatvaten for 2002. I og med at det er en lovpålagt avgift, må imidlertid offentlige myndigheter ha bestemmende innflytelse over hvordan midlene blir disponert.

I forvaltningen av fondet vil det måtte avgjøres hvilke fartøygrupper som skal prioriteres ved tildeling av kondemneringsstøtte, og om det skal stilles ytterligere vilkår ut over adgang til å delta i lukkede grupper. Dagens kondemneringsordning har for eksempel vilkår knyttet til aktivitet, definert ved driftstid og inntekt, og eiertid. Departementet ser for seg to muligheter for styring av fondet - enten at regelverket for tildeling av kondemneringsstøtte fra fondet fastsettes av departementet etter drøfting med Norges Fiskarlag; eller at det opprettes et eget styre for fondet, som foreslår tildelingsregler og kontrollerer prosessen omkring tildeling av støtte. Saksbehandlingen bør legges til Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND), som har forvaltet kondemneringsord-

ningene for fiskeflåten siden Statens Fiskarbank ble integrert i SND. Departementet har bedt høringsinstansene særskilt vurdere behovet for et slikt styre, og hvilke oppgaver man i tilfelle anser det naturlig å legge til styret.

Det foreslås at avgiften kreves opp av fiskesalgslagene ved førstehåndsomsetning av fisk og fiskevarer. Avgiftsnivået vil bli fastsatt på grunnlag av en konsekvensutredning og etter samråd med Norges Fiskarlag og høring av den endelige forskrift for ordningen. Nivået på strukturavgiften må ta hensyn til at den totalte avgiftsbelastningen ikke skal bli for høy, samtidig som det fremtidige resultatet for det enkelte fartøy må forutsettes å bli forbedret etter hvert som flåten tilpasses ressursgrunnlaget. Belastningen ved en strukturavgift i dag vil derfor komme den enkelte til gode i fremtiden. Departementet antyder avgiftsmidler i størrelsesorden rundt 100 mill. kroner årlig. Ved en førstehåndsverdi på rundt 10 mrd. kroner som i 2000, vil dette kreve en avgiftssats på 1 pst. Det er forutsatt at strukturavgiften holdes utenfor statsbudsjettet. Kostnader knyttet til ordningen skal dekkes innenfor fondets rammer. Det innebærer at salgslagene og SND vil få dekket sine direkte utgifter knyttet til innkreving av avgiften og tildeling av tilskudd av avgiftsmidlene.

4. HØRINGSUTTALELSER OG DEPARTEMENTETS VURDERINGER

Arbeids- og administrasjonsdepartementet foreslår at kondemneringsordningen formelt begrenses til 5 år i lovteksten, og at det kanskje bør foretas en første vurdering av effekten av ordningen allerede etter 2-3 år. For øvrig vises til en uttalelse fra Konkurransetilsynet, som har fremholdt at det bør innføres en ordning der fiskerettigheter gjøres omsettelige for å gi fiskerne insentiv til å si fra seg deltageradganger og konsesjoner, som et alternativt strukturtiltak.

Nærings- og handelsdepartementet er usikre på effekten av en ordning med strukturfond i forhold til eksempelvis en ordning med omsettelige kvoter.

Troms fylkeskommune presiserer at det var satt som en forutsetning fra Norges Fiskarlags side at "Staten skal bidra med minst like mye som næringen i finansieringen av et slikt fond". De mener at en avgiftsbelastning på 1 pst. er for høyt, og fremholder at en "realiserbar avgiftssats bør ligge på 0,3-0,5 pst".

Fiskarlaget fremhever landsmøtets forutsetning om at myndighetene bidrar til fondet minst på lik linje med fiskeflåten. Fiskarlaget forutsetter at Regjeringen slår dette fast overfor Stortinget i forbindelse med behandlingen av lovhjemmelen for strukturfondet, og at Regjeringen samtidig gir uttrykk for at den har til hensikt å oppfylle denne forutsetningen. Fiskarlaget presiserer videre at man vil ta stilling til det

konkrete regelverket for strukturfondet i forbindelse med egen høringsrunde om forskrifter for ordningen.

Norges Kystfiskarlag stiller seg uforstående til behovet for å innføre et strukturfond for kondemnering av fiskefartøy også i kystflåten, og "kan ikke se at et slikt tiltak vil bidra til å øke lønnsomheten og verdiskapningen i næringen". De er videre "prinsipielt uenig i at norske fiskere skal pålegges en avgift som medfører til dels store tap i omsetningen, og som i praksis betyr at de tvinges til å betale for at de selv eller yrkeskollegaer må gå ut av næringen". Kystfiskarlaget godtar heller ikke at Norges Fiskarlag sentralt er eneste representant for fiskerne i den videre forvaltningen av fondet.

FHL går på prinsipielt grunnlag imot at det etableres en lovhjemmel for innføring av strukturfond for kondemnering av fiskefartøy.

Fiskeridepartementet fremhever at arbeidet for å etablere en struktur i fiskeflåten som er tilpasset de ressurser man kan forvente å drive fiske på i fremtiden, må ha en langsiktig horisont og være basert på en jevn utvikling. Strukturvirkemidler bør være til stede som et stående tilbud for de fiskere som ønsker å utvikle sin næringsvirksomhet. Departementet er enig med de høringsinstansene som har påpekt behovet for ulike strukturtiltak. Forslaget om et strukturfond skal ikke sees som et alternativ til andre tiltak, men som et supplement.

Særlig Norges Fiskarlag har vært opptatt av spørsmålet om fortsatte statlige bidrag til kondemneringsstøtte, og har fremholdt at lagets landsmøtevedtak ble gjort på det vilkår at staten "stiller til disposisjon et minst like stort årlig beløp som det fiskerne selv genererer". Departementet finner det imidlertid ikke tilrådelig at staten skal binde seg til fremtidige bevilgninger på denne måten. Spørsmålet om offentlig kondemneringsstøtte bør tas opp i de årlige forhandlingene mellom staten og Norges Fiskarlag om støttetiltak for fiskerinæringen. Resultatet av disse forhandlingene legges frem for Stortinget i en egen proposisjon. Departementet viser til at næringsdrivende som er tildelt konsesjon eller fyller vilkårene for å delta i adgangsbegrensede fiskerier, har fått tilgang til en naturressurs uten å måtte betale vederlag for dette. Et redusert antall fartøy innenfor vedkommende fartøygruppe, kombinert med stabil fordeling av kvoter mellom ulike fartøygrupper, vil ytterligere sikre grunnrenten for den enkelte. Departementet ser det ikke som urimelig at næringen selv finansierer Strukturfondet, uten at staten skal binde seg til å bidra hvert år med nøyaktig det samme beløp som det samlede avgiftsproveny.

Departementet har ikke sett behov for å opprette et eget styre for strukturfondet. Flere av høringsinstansene har uttrykt enighet om dette. Norges Kystfiskarlag har uttalt at laget ikke kan godta at Norges

Fiskarlag er eneste representant for fiskerne i den videre forvaltning av fondet. Det er etter departementets mening naturlig at Norges Fiskarlag, basert på lagets størrelse og representativitet blant fiskerne, tillegges en rolle som skissert. En tar derfor sikte på å arbeide videre med saken etter disse linjene, men vil løpende vurdere sammensetningen slik at nødvendig representativitet og legitimitet sikres. Fiskeridepartementet har kommet til at det ikke bør etableres noen egen klageordning for Strukturfondet.

Avgiftssatsen skal vedtas av Stortinget ved den årlige budsjettbehandlingen.

På bakgrunn av de høringsuttalelsene som har vært kritiske til etablering av et næringsfinansiert strukturfond, har departementet funnet å ville foreslå at lovbestemmelsen gjøres midlertidig, til fem år fra ikrafttredelsen. Ordningen skal evalueres senest 3 år etter ikrafttredelse. Fiskeridepartementet vil videre etter nærmere vurdering foreslå at midlene inkluderes i statsbudsjettet forutsatt at midlene øremerkes til strukturtiltak i fiskeflåten.

Administrasjonskostnadene for strukturavgiften og strukturfondet vil bli dekket innenfor rammen av de innkrevde avgiftsmidler.

5. KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Olav Akselsen, Jon Olav Alstad, Bendiks H. Arnesen og Grethe Fosli, fra Høyre, Silja Ekeland, Ivar Kristiansen og Michael Momyr, fra Fremskrittspartiet, Øystein Hedstrøm og Lodve Solholm, fra Sosialistisk Venstreparti, Åsa Elvik og Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide og Olaf Gjedrem, og fra Senterpartiet, Marit Arnstad, viser til at målsetningen med etablering av et strukturfond er å redusere overkapasitet i kystflåten gjennom å kjøpe ut fiskefartøy og å redusere antall deltakere for derigjennom å øke lønnsomheten hos de gjenværende deltakere i fisket. Fondet er en av flere strukturordninger som for tiden vurderes i forbindelse med kystflåten.

Komiteen vil påpeke viktigheten av at strukturelle virkemidler bidrar til å oppfylle de nasjonale fiskeripolitiske målsetningene som Stortinget har lagt til grunn. I den sammenheng vil komiteen vise til at Stortinget i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 51 (1997-1998), jf. Innst. S. nr. 93 (1998-1999), understreket at "*Fisken er ein nasjonal fellesressurs som skal forvaltast og utnyttast til beste for samfunna langs kysten*". Det ble videre slått fast at

"Komiteen meiner det er ein styrke at fiskerinæringa har ein struktur der aktørane varierer i storleik og at dei kvar på sin måte dannar grunnlag for levedyktige lokalsamfunn langs kysten."

Komiteen vil understreke at disse overordnede målene fortsatt ligger fast og må være retningsgivende for arbeidet med ulike drifts- og strukturordninger for kystflåten.

Komiteen viser til at det i proposisjonen understrekes at det er kombinasjonen av strukturfond og øvrige strukturtiltak som i sum vil forme utviklingen i kystflåten og at virkemidlene derfor må sees i sammenheng. Det understrekes at

"Departementet vil derfor påpeke at det er viktig at ulike strukturvirkemidler sees i sammenheng for å realisere de fiskeripolitiske målsettingene og at man også tar i betraktning hvordan de alminnelige reguleringsiltakene innvirker på strukturen i fiskeflåten. Arbeidet med spesielle kvoteordninger, forslag om lukking av flere fiskerier for flere fartøygrupper og forslag til omdeling av grupper som hittil har vært samregulerte jf. for eksempel den såkalte "Finnmarksmodellen" må derfor sees i sammenheng med tiltak som kondemneringsordninger."

De drifts- og strukturordninger som er til drøfting, kan samlet sett få store konsekvenser for utviklingen i kystflåten. Komiteen mener derfor at det ville være naturlig med en samlet stortingsbehandling av ressursfordelings- og strukturpolitikk i fiskerinæringen.

Komiteen vil påpeke at det bør være en forutsetning at en slik samlet drøfting gjennomføres før eventuelle nye tiltak blir iverksatt.

Fiskeri- og havbruksnæringen er en fremtidsnæring for Norge, og komiteen mener norske myndigheter har rett og plikt til å forvalte de levende marine ressursene på en god og bærekraftig måte.

I tråd med fiskernes organisasjoner ser komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Sosialistisk Venstreparti, det som nødvendig at myndighetene regulerer flåtekapasiteten i alle deler av fiskeflåten på en balansert måte, som hindrer at enkelte flåtegruppers kapasitet vokser og skaper press på ressursuttaket, og synkende lønnsomhet for de opprinnelige deltakerne.

Flertallet viser til St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 12 (2002-2003) der det framgår at Regjeringen vil komme tilbake med forslag om avgiftssats i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2003. Flertallet forutsetter på denne bakgrunn at lovhjemmelen for innkreving av avgift til strukturfondet ikke vil tre i kraft før 1. juli 2003.

Flertallet viser videre til brev fra Fiskeridepartementet av 27. november 2002 (vedlagt) der fiskeriministeren opplyser at forslaget om drifts- og strukturordninger for kystfartøy under 28 meter er på høring med høringsfrist 15. januar 2003. Flertallet har merket seg at Regjeringen tar sikte på å legge fram en sak for Stortinget som kan behandles av Stortinget i vårsesjonen, før strukturfondet kan iverksettes.

Et annet flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Sosialistisk Venstreparti, støtter Regjeringens forslag om å etablere et strukturfond som skal sikre tilgang til midler til kondemneringsordning også for kystflåten. Dette flertallet støtter også forslaget om å finansiere fondet gjennom en avgift på førstehåndsomsetning av fangst.

Dette flertallet er enig i at det synes mest hensiktsmessig at fondet administreres av SND.

Et tredje flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til at det i proposisjonen ikke gis noen analyse av hvor mye Regjeringen mener at kapasiteten må bygges ned for å skape lønnsomhet for de som blir igjen i næringa. Det gis heller ingen analyse av den geografiske fordelingseffekten et slikt forslag kan få og hvilke konsekvenser det kan ha for landingsmønsteret av fisk.

Også i forhold til de samlede drifts- og strukturiltakene er det etter dette flertallets mening nødvendig med nærmere analyser av hva dette kan bety i forhold til bosettingsmønster, jevn tilgang til råstoff for industrien, rekruttering til fiskeryrket, fordeling og eierskap til fiskerettigheter, gjeldsbelastning og fangstkapasitet.

Dette flertallet viser til at mange av høringsinstansene har påpekt at forslaget kan medføre at "sovende" kapasitet blir aktivisert og at en uten en nærmere innretning av fondet risikerer at de mest lønnsomme og minst gjeldsbelastede båtene blir kondemnert ut. Dette ville være uheldig. Dette flertallet ber derfor om at disse forholdene blir nærmere utredet før et slikt tiltak blir iverksatt.

Dette flertallet viser til at strukturelle tiltak allerede er iverksatt ved at den såkalte Finnmarksmodellen er innført og ved at det er innført samlekvoter for en del av kystflåten. Dette flertallet finner disse tiltakene interessante og mener det er naturlig å evaluere disse tiltakene før en setter i verk nye strukturtiltak. Dette flertallet vil i den sammenheng påpeke at spørsmålet om en utvidet samlekvoteordning både når det gjelder fartøygrupper og fiskeslag snarest bør utredes.

Dette flertallet vil påpeke at strukturendringer må skje innenfor rammen av dagens lovverk. Det vil si at det ikke gis adgang til omsetning av kvoter. Dette flertallet finner det naturlig å understreke at målet i framtiden også må være at rettighetene skal fordeles på mange og utøves av aktive fiskere. Omsettelige kvoter vil dessuten etter all sannsynlighet sentralisere og prise fiskerettighetene på en slik måte at rekruttering vanskeliggjøres. Dette flertallet kan ikke se at dette er i samfunnets interesse i forhold til den verdifulle fellesressurs som fisken utgjør. Dette flertallet viser til at departementet ikke sier noe om hvordan inndratte kvoter/kapasitet eventuelt skal rettildeles. Det er etter komiteens mening et spørsmål som må avklares før iverksetting av et strukturfond. Dette flertallet har merket seg at departementet har foreslått en såkalt "kvoteutveksling" og mener det kan stilles spørsmålsteget ved hvor grensen går mellom dette og omsettelige kvoter. Dette er et syn som også deles av aktører innen næringen. Det vises i den sammenheng til brev fra Fiskebåtredernes Forbund, datert 7. oktober, hvor det heter:

"I denne omgang vil vi bare påpeke at innføringen av en slik liberal driftsordning vil føre til utstrakt omsetning av kvoter i kystflåten og fjerne eller sterkt redusere dagens grunnlag for overregulering i blant annet den minste kystflåten."

Dette flertallet er av den oppfatning at en ordning med "kvoteutveksling" ikke kan iverksettes uten at Stortinget har hatt mulighet til en gjennomgående drøfting av forholdet til omsettelige kvoter. Dette flertallet er av den oppfatning at en slik drøfting bør omfatte muligheten av et lokalt tildelingssystem hvor frigjorte kvoter kan sikre nyrekruttering.

Dette flertallet vil understreke at dersom et strukturfond bidrar til oppbygging av gjeld hos de gjenværende rettighetshaverne kan dette medføre at man ikke oppnår den økte lønnsomhet i næringa som forslaget sikter inn på. Dette flertallet viser videre til at forslaget om strukturfond ikke nødvendigvis vil redusere fangstkapasiteten. Teknologisk utvikling tilsier en årlig økning i kapasitet som innebærer at behovet for kapasitetsreducerende tiltak stadig vil være til stede. Dette flertallet mener derfor det er behov for å klargjøre bruken av begrepet overkapasitet. Dette flertallet vil i den sammenheng påpeke behovet for å oppmuntre fiske med passive redskaper og en drøfting om endringer i forskriften om minstemål.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at innføringen av en strukturavgift vil gi norsk fiskerinæring økte kostnader i forhold til fiskerinæringen i andre land. Disse medlemmer anser det derfor natur-

lig at staten bidrar med inntil halvparten av kapitalen til fondet, slik Fiskarlaget har satt som forutsetning for fondet. Disse medlemmer er enig i at det synes mest hensiktsmessig at fondet administreres av SND, men da under forutsetning av at SND gis økonomiske rammer for å utføre dette arbeidet, og vil påpeke at både Norges Fiskarlag og Norges Kystfiskarlag bør gis mulighet å være representert i forvaltningen av fondet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

- "1. Stortinget ber Regjeringen om å gjennomføre en konsekvensanalyse av et strukturfond for kystflåten i forhold til geografisk fordelingseffekt og konsekvens for landingsmønsteret.
2. Stortinget ber Regjeringen om snarest å utrede muligheten av en utvidet samlekvoteordning for kystflåten."

Disse medlemmer er ikke prinsipielt motstander av en kondemneringsordning, men mener at kombinasjonen av et strukturfond, såkalt kvoteutveksling og enhetskvoteordning for kystflåten, vil bety en altfor sterk strukturering av kystflåten. I sum kan disse tiltakene føre til at mange fiskere stenges ute av fisket på permanent basis og at rettighetene til fiskeressursene blir enda mer eksklusiv. Det kan få utilsiktede og irreversible konsekvenser for bosettingen langs kysten. En sentralisering av kvoterettighetene er uholdbart i forhold til Stortingets mål for fiskeripolitikken, for bosetting langs kysten og for selskaping i fiskerinæringa.

Disse medlemmer anser en enhetskvoteordning for kystflåten som uheldig. Erfaringene med enhetskvoteordning fra havgående flåte er delte. Havflåten er mer homogen enn kystflåten, og det er grunn til å tro at både kvotebildet, kapitaltilgang, eierstruktur og variasjonen av driftsalternativer i kystflåten vil innebære at enhetskvoter i denne flåtegruppen kan få langt sterkere negative konsekvenser. Disse medlemmer vil peke på at høy prising av rettigheter vil utgjøre et vedvarende problem i forhold til slike kvoteordninger og at erfaringene fra havflåten allerede viser dette. Det gjør inngangsbilletten til fiske urimelig høy og øker gjeldsbelastningen i næringa, samtidig som en må påregne at mannskap ikke kommer tariffmessig bedre ut enn tidligere. Disse medlemmer vil også understreke at enhetskvoteordning i likhet med strukturfond er egnet til å vekke sovende kapasitet til live. Det vil si at kvoter som ikke er aktive blir gjort aktive gjennom salg eller kondemnering. Slike tiltak virker dermed ikke utelukkende kapasitetsreducerende, de aktiviserer også kapasitet.

Disse medlemmer er av den oppfatning at et godt alternativ til de drifts- og strukturordninger som

foreslås fra Regjeringens side er en videreføring av den såkalte Finnmarksmodellen, en utvidet samlekvoteordning og strengere krav både til minstemål og til bruk av redskap. Bruk av passive redskap og fangst av større fisk må oppmuntres.

Disse medlemmer vil peke på at erfaringene med samlekvote så langt er gode, selv om det i løpet av 2002 medførte et noe for høyt uttak av torsk og for lite uttak av sei. Spørsmålet om et for stort uttak av enkelte fiskeslag kan imidlertid justeres og tilpasses. Disse medlemmer viser til at samlekvoter gir mer forutsigbarhet, men samtidig mer fleksibilitet for utøverne og ønsker at denne ordningen utvides til også å gjelde flåtegruppen over 15 meter. For denne burde man også vurdere å inkludere pelagiske arter i et samlet beregningsgrunnlag.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er av den oppfatning at det må iverksettes tiltak som kan bidra til å redusere overkapasiteten i den norske fiskeflåten og da spesielt i kystflåten. Disse medlemmers målsetting for fiskeripolitikken er å gi næringen rammevilkår, slik at offentlige overføringer ikke er nødvendig. Tidligere støtteordninger har gjort det lite interessant for fiskerne å tilpasse seg markedet. En kan heller ikke si at disse ordningene har vært et godt distriktpolitisk virkemiddel. Disse medlemmer ser nytten av å ha en variert fiskeflåte, men mener det bør være opp til den enkelte investor hvilket fartøy man ønsker å investere i. Det offentlige skal ikke via tildeling av kvoter og eventuelle andre støtteordninger forfordle ulike typer fiskefartøy.

Disse medlemmer ser nødvendigheten av at det tilrettelegges for en bedre utnyttelse av fiskeråstoffet. Det skal derfor ikke være noen begrensinger på fartøyenes størrelse, men fangsten skal reguleres gjennom tildeling av totalkvoter. Disse medlemmer vil derfor at det skal innføres et system med fri omsetning av kvoter og mener det vil være det beste tiltaket for å få tilpasset strukturen i fiskeflåten, samt at utnyttelsen av de forskjellige fiskearter vil bli mer optimal. I tillegg er det disse medlemmers oppfatning at ved å innføre fritt omsettelige kvoter vil strukturen i næringen bli mer rasjonell ved at tilgangen av råstoff til den landbaserte industrien vil bli bedre enn hva tilfellet er i dag, hvor industrien sliter med å få tak i tilstrekkelig med råstoff. Så lenge dagens system med skille mellom fartøygrupper eksisterer, vil Fremskrittspartiet ikke forfordle grupper, men arbeide for en langsiktighet når det gjelder tildeling av kvoter. Disse medlemmer erkjenner at det er nødvendig med visse reguleringer av fiskerierne. Det eksisterer sjelden eiendomsrett til fiskeriresursene, og næringen og reguleringsmyndighetene kan ha ulike syn på hva som er god ressursforvalt-

ning. Disse medlemmer mener derfor at det er viktig å regulere fiskerierne, slik at ressursene i havet ikke blir kraftig redusert. Reguleringene må imidlertid være utformet slik at de stimulerer til privat initiativ og konkurranse. Den beste måten å sikre dette på er gjennom omsettelige kvoter.

Disse medlemmer ønsker en reguleringsmodell der kvotene fastsettes for flere år av gangen. Dette vil gi stabilitet og danne grunnlag for en bedre planlegging innen næringen. En slik stabilitet vil oppmuntre til langsiktige investeringer for industrien, fiskerne og fiskebåtrederne. De tildelte kvoter som ikke vil bli fisket opp innen årets utløp skal auksjoneres bort, slik at andre fartøyer kan utnytte ressursen.

Disse medlemmer vil bidra til etablering av nye arbeidsplasser i distriktene ved bruk av deregulering og skatte- og avgiftslettelser. Restriksjonene på hvem som kan kjøpe fisk av fiskerne må også fjernes. Konkurranse mellom kjøperne vil styrke fiskerens posisjon når det gjelder å oppnå en bedre pris.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å fremlegge for Stortinget en utredning om innføring av omsettelige fiskekvoter i forbindelse med den varslede strukturmeldingen for fiskeflåten."

Disse medlemmer vil derfor subsidiært støtte det forslag som er kommet fra Regjeringen om opprettelse av et strukturfond for tilpasning av kapasiteten i fiskeflåten med innføring av en strukturavgift, under forutsetning av at kostnadene ved opprettelsen av strukturfondet dekkes av næringen selv, da det er aktørene i denne som på sikt vil nyte godt av ordningen, ved at det blir færre fartøyer og muligheter for økt lønnsomhet.

Medlemene i komiteen frå Sosialistisk Venstreparti viser til Stortingets vedtatte målsetjingar om at fiskeripolitikken skal bidra til busetjing, arbeidsplassar, berekraft og lønnsomheit. Desse medlemene har eit stadig ønske om at desse måla ikkje skal reduserast til fine ord, men at dei skal vere førande for dei fiskeripolitiske vegvalga. Ein kan ikkje sjå at dette er gjort i den føreliggjande proposisjonen.

Desse medlemene viser til side 2 i Ot.prp. nr. 76 (2001-2002). Her står det:

"Departementet vil derfor påpeke at det er viktig at ulike strukturvirkemidler sees i sammenheng for å realisere de fiskeripolitiske målsettingene (...)"

Desse medlemene deler dette synet fullt ut. Parallelt med behandlingen av Ot.prp. nr. 76 (2001-

2002) er forslag til forskrift for såkalte spesielle kvoteordningar ute på høyring. Forslaget til forskrift til organiseringa av eit strukturfond er også sendt ut på høyring, før Stortinget har behandla lovheimelen. Desse medlemene har vanskeleg for å sjå forslaget om strukturfond uavhengig av dette når forslaga ligg føre. Det er derfor vanskeleg å forstå at Stortinget ikkje blir invitert til å nettopp sjå dei ulike strukturverkemidla i samanheng, men tvert imot er henvist til å diskutere berre ein liten del av den struktureringa som er på gang. Desse medlemene ønskjer derfor primært å utsetje behandlinga av Ot.prp. nr. 76 (2001-2002) til Stortinget har fått seg lagt føre ei stortingsmelding om strukturen i fiskerinæringa.

Desse medlemene har merka seg dei mange kritiske røystene som har vore reist mot dei føreliggande forslaga til strukturering i fiskeflåten. Desse medlemene registrerer at departementet vel å leggje avgjerande vekt på eit landsmøtevedtak som Norges Fiskarlag gjorde hausten 2001 utan å leggje tilsvarende vekt på dei motførestellingane som har komme mot forslaget frå andre nærings- og samfunnsaktørar. Desse medlemene ønskjer å presisere at det er ein vesensforskjell mellom å la organisasjonane til samfunnsaktørane få innflyting over politikken og å la dei samme organisasjonane definere politikken.

Desse medlemene meiner det utover dette er ei rekke svakheiter med den proposisjonen Stortinget har fått til behandling. Det er urovekkjande at departementet ikkje har tatt seg bryet med å vurdere konsekvensane av strukturfondet og dei øvrige strukturtiltaka. Fleire av høyringsinstansane har peika på at forslaget kan få konsekvensar for landingsmønsteret. Andre har peikt på at konsekvensen av dei ulike forslaga faktisk kan føre til ein kapasitetsauke, stikk i strid med den uttalte intensjonen. Desse medlemene hadde dessutan venta at ein fiskeriminister frå Høgre ville ha vurdert om forslaget ville få konsekvensar for lønnsomheita, for aktørane, for næringa og for samfunna.

Desse medlemene er urolege over at departementet ikkje ser ut til å ha gjort ein ordentleg analyse av kapasiteten i fiskeflåten som sådan. Desse medlemene meiner det må vere eit vesentleg skilje mellom fangstevne og fangstbehov. Den sterke auken i fangstevnen er i seg sjølv ikkje noko problem. Desse medlemene viser i denne samanhengen til forskarar ved Norges Fiskerihøgskole si vurdering av kapasiteten i fiskerinæringa.

Desse medlemene meiner det er ein vesensforskjell mellom kondemneringsordningar slik dei har vore organisert før, og strukturfondet slik det er foreslått med føremål å redusere kystflåten. Desse medlemene viser til at kystflåten er lønnsom og det viktigaste middelet for å nå dei fiskeripolitiske

målsetjingane om berekraft, lønnsomheit, arbeidsplassar og busetjing. Å stimulere til kystnært fiske med passive reiskapar, er den beste strategien for å nå desse måla.

6. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet:

Forslag 1

1. Stortinget ber Regjeringen om å gjennomføre en konsekvensanalyse av et strukturfond for kystflåten i forhold til geografisk fordelingseffekt og konsekvens for landingsmønsteret.
2. Stortinget ber Regjeringen om snarest å utrede muligheten av en utvidet samlekvoteordning for kystflåten.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om å fremlegge for Stortinget en utredning om innføring av omsettelige fiskekvoter i forbindelse med den varslede strukturmeldingen for fiskeflåten.

7. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. (strukturfond for kapasitetstilpasning av fiskeflåten)

I

I lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske m.v. gjøres følgende endring:

Ny § 9 b skal lyde:

Departementet kan ved forskrift pålegge den som leverer fangst å betale en avgift av fangstverdien til et strukturfond for kapasitetstilpasning av fiskeflåten.

Departementet gir nærmere bestemmelser om avgiften, herunder om plikten til å svare avgift, innkreving av avgiften og anvendelse av strukturfondet, samt om opplysningsplikt for den som leverer og den som mottar fangst. Skyldig avgift er tvangsgrunnlag for utlegg. Avgiftssatsen skal vedtas av Stortinget ved den årlige budsjettbehandlingen.

Utgifter til innkreving av avgiften og tildeling av tilskudd fra strukturfondet dekkes av avgiftsmidlene.

Denne paragraf gjelder i fem år fra dato for ikrafttredelsen.

II

Denne lov trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer, men tidligst 1. juli 2003.

Oslo, i næringskomiteen, den 5. desember 2002

Olav Akselsen
leder

Marit Arnstad
ordfører

Ivar Kristiansen
sekretær

Vedlegg

Brev fra Fiskeridepartementet v/statsråden til næringskomiteen, datert 27. november 2002

Om lov om endring i lov 3. juni 1983 nr. 40 om saltvannsfiske mv. (strukturfond for kapasitetstilpasning av fiskeflåten) - Ot.prp. nr. 76 (2001-2002)

Det vises til Næringskomiteens brev av 26. november 2002 vedrørende informasjon til Stortinget om drifts- og strukturordninger i fiskeriene.

Jeg antar at Næringskomiteen her viser til Regjeringens høringsnotat av 7. august 2002 med forslag om drifts- og strukturordninger for kystflåten.

Forslaget om drifts- og strukturordninger for kystfartøy under 28 m er nå på høring, og høringsfristen går ut 15. januar 2003.

På grunnlag av de mange innspill og merknader som er fremkommet i forbindelse med høringen, vur-

derer Regjeringen det som hensiktsmessig å orientere Stortinget nærmere om innholdet i ordningene, hva som er målsettingen med forslaget, og om hvilke reaksjoner som er fremkommet i høringsrunden.

Regjeringen tar sikte på å legge frem en slik orientering for Stortinget på en egnet måte, slik at Stortinget således kan få en orientering om Regjeringens arbeid med spesielle kvoteordninger. Regjeringen anser dette som et egnet grunnlag for Stortinget til å kunne vurdere forslaget til avgiftssats som vil bli fremmet som eget forslag i tilknytning til revidert nasjonalbudsjett 2003. Forslag om avgiftssats vil bli fremmet under forutsetning av Stortingets godkjenning av hjemmel for slik strukturavgift.